

DZIAŁ PRZEMYSŁU I HANDLU DRZEWNEGO.

Poczyniliśmy starania, aby już począwszy od następnego zeszytu, umieszczać w tym dziale artykuły wzorowych zwartnień drzewa przez wyrób rozmaitych materyałów w tartakach i innych zakładach przemysłowych, istniejących już w kraju. W tym celu zawiązaliśmy stosunki z rutynowanymi w tej gałęzi leśnikami, kierującymi podobnymi zakładami. Dotąd nie udało nam się jeszcze uzyskać z zachodniej części kraju pewnych danych, odnoszących się do zawartych umów na materyały eksportowane do Niemiec. Niepodobna nawet doprosić się o ceny miejscowych targów drzewnych z Krakowa i Przemyśla. Podajemy więc na razie te dane, jakie mogliśmy osiągnąć w tej nadziei, że za pojawieniem się pierwszego zeszytu Sylwana, nadejdą pożądane wiadomości do tego działu i z zachodniej części kraju.

A. Ceny eksportowe.

Kupcy rosyjscy zawarli świeżo umowy na budulec spławiany w stanie krągłym Dniestrem ku Odesie, po następujących cenach loco port Halicz, na stare miary: Sztuka 6 sążni długości z minimalną średnicą w komlu 6 cali, 1 złr, 40 ct.; szt. 7 sąż. 7 cali w komlu, 2 złr. 40 ct.; szt. 8 sąż. 8 cali, 3 złr. 40 ct.; szt. 9 sąż. 9 cali, 4 złr. 40 ct.; szt. 10 sąż. 10 cali, 5 złr. 40 ct. Można więc liczyć, że za stopę kubiczną płać przeciętnie 12 $\frac{1}{2}$ ct. czyli 6 zł. 80 ct. za metr kubiczny.

Tarcice odchodzą głównie $\frac{6}{4}$ calowe oszwarowane jodłowe i świerkowe. Płać za stopę kub. podług jakości, tj. za towar pierwszej klasy 30—32 ct., drugiej klasy 24—27 ct., trzeciej klasy 20—21 ct.

B. Ceny miejscowe.

Lwów. Ceny na największym składzie Hr. Kińskiego. Materyały tarte jodłowe i świerkowe, do budowli: I. klasa od 21 do 40 centim. szerok. 12 złr. 64 ct., II. klasa do 18 cm. szer. 11 złr. 38 ct. za metr kubiczny. Materyały wyrobowe czyli stolarskie świerkowe i jodłowe: I. klasa 15 złr. 80 ct., II. kl. 14 złr. 22 ct., III. kl. 12 złr. 64 kr. za metr kub. Odbyt znajdują następujące długości: 5·70 — 4·70 — 4·00 — 3·80 metra. Sufitówki 3 metrowe.

Budulec kantowy obrzynany, bez offisów: grubszy 11 złr. 6 ct. — cieńszy 12 złr. 64 ct. za metr kubiczny.

Materyały stolarskie: jesionowy, brzostowy i jaworowy od 25 złr. 28 ct. do 31 złr. 60 ct. za metr kubiczny. Parkiety en gros 80 ct. — en detail 85 ct. za sztukę. Sprychy jesionowe 1 złr. 50 ct. za kopeę. Gały sosnowe 48 centim. długości 40 ct. za kopeę.

Drzewo opałowe na składach. Szczap bukowy 14 złr. — brzozowy 11 złr. Oblaki czyli krągłaki 9 złr. 75 ct. za stos czterometrowy.

Stryj. Materyał tarty świerkowy: I. klasa 11 złr. 50 ct. — II. kl. 10 złr. 50 ct. — III. kl. 8 złr. 50 ct. Jodłowy: I. kl. 10 złr. — II. kl. 9 złr. — III. kl. 7 złr. 50 ct. Dębowy 15 złr. za metr kub. Drzewo opałowe: Szczap bukowy 10 złr., dębowy 7 złr., brzozowy 7 złr. 50 ct., olszowy 7 złr., osikowy 5 złr. 50 ct.

DZIAŁ OGÓLNYCH KWESTYJ LASOWYCH.

Służebnictwa leśne

przez

Aleksandra Nowickiego.

Proces wykupu i regulacyi służebnictw lasowych trwał u nas długi szereg lat, a obecnie dobiega już końca. Mniej świadomi rzeczy sądzą, że kwestya ta załatwiona, już więcej dla nas nie istnieje; lecz niestety jakże dalecy jesteśmy od tak błogiego stanu rzeczy w tej mierze! Wprawdzie uwolniono wiele obszarów leśnych od ciężących na nich służebnictw wykupując je znacznemi nieraz ofiarami w gruntach i kapitałach; jednakże nie cały ogół naszych lasów cieszy się wynikiem ztąd dobrodziejstwem. Obawa narażenia żywotnych warunków bytu uprawnionych, posunięta częstokroć za daleko sprawiła, że w wielu wypadkach miejsce wykupu zajęła regulacya służebnictw leśnych. Ujemne znaczenie tych ostatnich pod względem niszczącego wpływu na lasy znałiśmy aż nadto z przykrych doświadczeń w tej mierze, jakich nie brakło nigdy aż do czasu pojawienia się najw. patentu lipcowego. Późniejsze doświadczenia nauczyły nas rzeczy przedtem nie znanej; dalsza praktyka pouczyła nas bowiem wielce o znaczeniu

serwitutów regulowanych; o ich ujemnym wpływie na samą istotę lasu i na wiejskie stosunki społeczne. Jeżeli gniotły pierwszej właściciele lasów nieokreślone i różnie interpretowane prawa ciężące na ich lasach, utrzymujące wieczną kość niezgody pomiędzy obowiązującym a uprawnionymi; to przecież właśnie ta niejasność lub niepewność w określeniu prawa poboru umożliwiała nieraz, szczególnie przy taktownem postępowaniu administracyi leśnej, zadowolenie uprawnionych bez nadzwyczajnego uszczerbku lub zniszczenia obciążonego lasu. Dziś gdy oznaczoną została ściśle miara i jakość poboru danych produktów leśnych, gdy uprawnieni w obec zwiększonych potrzeb żądają ścisłego uiszczenia się ze strony obowiązującego właściciela lasu, wyrodził się w wielu razach z uregulowanego służebnictwa, słosunek od pierwotnego uciążliwszy, a częstokroć nieznośny. Ten smutny stan rzeczy napotykamy wszędzie, gdzie kompleksy leśne uległy podziałowi na kilka własności; gdzie równocześnie z powiększeniem potrzeb uprawnionych uległy obciążone lasy wyczerpaniu z zapasów drzewa i innych produktów leśnych. Najdotkliwiej daje on się uczuć tam, gdzie w ogóle regulacya serwitutów była niestósowną ze względu na położenie lasów, lub własności samejże gleby leśnej i podglebia. Takich właśnie wypadków napotyka się wiele w kraju, a spowodowała je nietylko owa zbyt uczynna lękliwość o zagrożenie żywotnych potrzeb uprawnionych, lecz też i ciasne poglądy rzeczoznawców, używanych do komisyj serwitutowych. Nietylko okolice górskie obciążone są znacznie regulowanemi służebnictwami; ciężą one i na znacznej części podgórze wschodniego i zachodniego, oraz na piaszczystych równinach tak, iż trudnoby znaleźć powiatu, którenby przynajmniej pomniejszych ciężarów tego rodzaju nie wykazywał. Mamy regulowane serwituty poboru drzewa, paszy leśnej, poboru odkrzosu i grabienia ściółki leśnej; któreto ostatnie prawo z prawem paszy, dają się czuć najdotkliwiej w swych zgubnych wpływach na zachowanie obciążonych lasów. Ogólny obszar lasów obciążonych służebnościami regulowanemi nie zestawiony dotąd, jest przecież imponujący skoro się zważy, że szczególnie w okolicach górskich, wynoszą nieraz lasy tej kategorii kilkadziesiąt, a nawet i wyżej sta tysięcy morgów w jednym powiecie. Lecz jak już pierwszej wspomniałem, nietylko góry odznaczają się w tym względzie; nie wiele lepiej ma się rzecz na podgórzu i równinach; a nawet

tam, gdzieby się tego najmniej spodziewać można, jak naprzykład na zachodnim krańcu powiśla, w krakowskiem i chrzanowskiem, gdzie znaleźć można na znacznych obszarach regulowany pobór ścióły, ciężący na lasach z glebą suchą piaszczystą.

Nietylko u nas istnieją podobne stosunki; występują one w podobnych rozmiarach, a częstokroć w jaskrawszem jeszcze świetle w innych krajach wchodzących w skład naszej monarchii. Tylko w zainteresowaniu się temiż stosunkami ze strony właścicieli lasów i leśników, zachodzi pomiędzy nami a innymi krajami nader wielka różnica. Podczas gdy inne prowincye śledzą od dłuższego czasu pilnie wpływ regulowanych służebnictw na zachowanie lasów, racjonalne gospodarstwo i społeczne stosunki, my nie rozwinęli dotąd systematycznej pracy w tym kierunku, poprzestając na luźnych skargach i utyskiwaniach. Podczas gdy inne prowincye zebrawszy w sprawie tej charakterystyczne i statystyczne daty, poruszały już nieraz takową, a najdobitniej na wiedeńskim kongresie leśnym w roku 1880 a następnie i w Radzie państwa, domagając się nowej ustawy umożliwiającej wykupna regulowanych serwitutów w danych razach; my zachowujemy się w tej kwestyi tak, jak gdyby ona u nas wcale nie istnieła. A jednakże liczne naoczne doświadczenia, jakie w tej mierze zebraliśmy w kraju, przekonują nas dostatecznie, że sprawa ta jest nietylko równie ważną, lecz i równie piekącą, jak w innych krajach monarchii. Czas też już zastanowić się nad nią poważnie i rozpatrzyć w niej należycie; do czego powołaniem jest w pierwszym rządzie nasze Towarzystwo, które wzięło sobie za zadanie podniesienie leśnej gałęzi gospodarstwa, a które zatem obowiązaniem jest do starania się o usunięcie drogą legalną wszelkich zawad, jakieby owemu podniesieniu stały na przeszkodzie.

Poruszając kwestyę regulowanych serwitutów, mamy na celu umożliwienie wszystkim, którzy w naszej gałęzi gospodarstwa pracują, objawiania w niej swego zdania, do czego nadaje się szczególnie nasze czasopismo. Prosimy o wierne przedmiotowe podawanie faktów, abyśmy zdołali utworzyć z nich z czasem prawdziwy obraz tego rodzaju ciężarów leśnych w kraju. Pożądane też będą fachowe zdania, z których wymiany możnaby nabrać przekonania, gdzie i jakiego rodzaju służebnictwa, zagrażają bądź samej substancyi lasów, bądź racjonalnemu zagospo-

darowaniu onychże; a temsamem wymagają zniesienia. Skutek podobnej wymiany zdań łatwo już dziś przewidzieć. Gdy bowiem postępując tą drogą, zdołamy wyrobić sobie trafny pogląd na sprawę tak w ogóle jakoteż i w jej szczegółach, będziemy mogli przysposobić z niej materyał, mogący posłużyć do obrad na najbliższem walnem zgromydzieniu. Stawiając kwestyę w mowie będącą na porządku dziennym, udowodnimy temsamem żywotności naszego Towarzystwa; przekonamy przedewszystkiem kraj, że czuwamy bacznie nad żywotnemi sprawami dotyczącemi powierzonej nam gałęzi gospodarstwa. Wziąwszy w opiekę tak ważną sprawę, którą zajmują się już dawno Towarzystwa leśne innych krajów, staniemy z niemi na równi w tej mierze; ców dalszem następstwie przynieść nam może tylko dobre owoce.

Stanowcze traktowanie sprawy regulowanych służebnictw w Radzie państwa, jest już tylko kwestyą czasu; zachodzi więc nieodzowna potrzeba rozpatrzenia się w niej należycie dla nabrania o niej trafnego poglądu i zdania, aby je w danym razie korzystnie zużytkować. W stanowczej chwili może wys. rząd zażądać od Towarzystwa naszego fachowej opinii w tej sprawie jak to dziać się zwykło w podobnych kwestyach. Pracujmyż więc, abyśmy nie zostali niespodzianie zaskoczeni, lecz owszem abyśmy przyczyniając się do pomyślnego załatwienia tej tak ważnej dla kraju sprawy, zyskali jego uznanie.
